

Lääkkeiden koneellisen annosjakelun käyttöönotto

311/21.210/2018

HL 19.06.2018 § 90

Avoterveydenhuollon asiakkaille tarkoitettu koneellinen annosjakelupalvelu on ollut käytössä Suomessa 2000-luvun alusta alkaen ja kunnat ovat ottaneet palvelun laajalti käyttöön. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama Apteekkitoiminnan ja muun lääkehuollon kehittäminen -työryhmä ehdotti lääkkeiden potilaskohtaisen annosjakelua koskevan toimintamallin käyttöönottoa valtakunnallisesti rationaalisen lääkehoidon edistämiseksi (STM 2015). Koneellinen annosjakelu on yksi I&O-kärkihankkeen kehityskohteista. I&O-hanke on hallituksen kaksivuotinen kärkihanke, jossa kehitetään ikäihmisten kotihoitoa sekä kaikenikäisten omaishoitoa.

Lääkkeiden koneellinen annosjakelu on palvelu, jossa apteekki toimittaa asiakkaan säännöllisesti käyttämät, annosjakeluun soveltuvat lääkkeet jaettuina annoskohtaisiin pusseihin kahden viikon erissä. Palvelua voidaan tarjota asiakkaille, joilla on vakiintunut lääkitys ja useampi reseptilääke käytössä.

Annosjakelun avulla voidaan varmistaa asiakkaiden tarkoituksenmukainen lääkkeiden käyttö sekä parantaa lääkitysturvallisuutta, koska siinä poistuu riski manuaalisessa jakelussa tapahtuvasta jakeluvirheestä. Lääkkeen käytön seuranta helpottuu, koska hoitaja voi nähdä, onko potilas avannut lääkepussin.

Lääkehoito perustuu potilaan, lääkärin, farmasian alan ammattilaisen ja lääkehoitoa toteuttavan henkilöstön tiiviiseen yhteistyöhön. Yksilöllisen hoitopäätöksen palvelun aloittamisesta tekee hoitava lääkäri yhteistyössä hoitohenkilökunnan ja asiakkaan tai hänen edustajansa kanssa. Hoitajan tehtävänä on toteuttaa ja seurata lääkehoidon vaikuttavuutta. Farmasian ammattilainen arvioi lääkityksen soveltuvuutta mm. lääkkeiden yhteensopivuuden osalta, haittavaikutusriskit jne.

Koneellinen annosjakelu annospusseihin antaa mahdollisuuden hyödyntää myös automaattista lääkeannostelupalvelua, lääkeautomaattia, jolloin hoitajan lääkkeenantokäynti kotihoidon asiakkaalle voidaan korvata lääkeautomaattilaitteen toiminnolla. Molemmat teknologiat mahdollistavat hoitohenkilöstön resurssien vapautumisen lääkkeiden manuaalisesta käsittelystä muuhun välittömään asiakastyöhön. Lääkkeiden annosjakelu helpottaa hoitohenkilökunnan työtä, kun lääkkeet on jaettu valmiiksi ja apteekki huolehtii reseptien hallinnoinnista.

Lääkkeet tilataan apteekista hoitoyksikön toimittaman (manuaalinen/sähköinen) lääkityslistan mukaan. Mikäli asiakkaan lääkitys ei sovellu lääkkeiden koneelliseen annosjakeluun henkilökunta toteuttaa edelleen lääkkeiden jaon ja siihen liittyvät tehtävät itse.

Apteekki laskuttaa asiakasta vain jaetuista lääkkeistä. Asiakkaan lääkkeiden hävikin pieneminen, suurten pakkauskojen käyttö ja järjestelmään siirryttäessä tehtävä kokonaislääkityksen arviointi alentavat parhaimmillaan asiakkaan lääkekustannuksia.

Eduskunnan oikeusasiamies on ratkaisussaan (Dnro 809 /4 /11) 7.3.2013 ilmoittanut, että lääkkeiden koneellisesta annosjakelusta ei saa aiheutua asiakkaalle lisäkustannuksia verrattuna kunnan itse järjestämään vastaavaan palveluun. (Kuntainfo 6 /2013). Täten apteekki laskuttaa kuntaa annosjakeluun liittyvistä kustannuksista annosjakelupalkkion muodossa.

Asiakkaalle ei siis saa syntyä palveluun siirtymisestä ylimääräisiä kustannuksia. Kunta voi kuitenkin laskuttaa koneellisen annosjakeluun siirtynyttä asiakasta sen ajan mukaan mitä lääkkeiden annosjakeluun omana tuotantona kului. Annosjakelu sisällytetään asiakkaan hoito- ja kuntoutumissuunnitelmaan siten, että se vaikuttaa asiakasmaksuun. Lääkkeenjaon ajaksi on määritelty keskimäärin 20-30 min / viikko / asiakas.

Kemijärvellä koneellista annosjakelua esitetään otettavan käyttöön alkuun kotihoidon asiakkaille. Annosjakelun piiriin soveltuvia asiakkaita on kotihoidossa arviolta noin 100. Käyttöönoton toteutus on tarkoitus aloittaa vaiheittain syyskuun alusta alkaen. Liikkeelle lähdetään yhdestä kotihoidon alueellisesta tiimistä kerrallaan.

Kemijärven Apteekki tarjoaa annosjakelua hintaan 3,95€/vk/asiakas toimitettuna Hyvinvointikeskus Lapponiaan. Vuodessa yhden asiakkaan annosjakelu maksaa 205,40€ (3,95€/vkx52 vk) ja sadalta asiakkaalta kustannus on n. 20 500€/vuosi.

Koneellisen annosjakelupalvelun käyttöönoton on arvioitu vapauttavan kotihoidon hoitajan työaika laskennallisesti 20 minuuttia yhden asiakkaan lääkkeidenjakoprosessin osalta. Näin ollen kotihoidon hoitohenkilökunnalta vapautuva työaika olisi noin 33,3 h/vk eli lähes yhden työntekijän työpanos (0,9 henkilötyövuotta). Yhden hoitajan kokonaispalkkakulut sivukuluineen on keskimäärin noin 32 000€/vuosi, joten palvelun käyttöönoton myötä vapautuva työaika olisi euroiksi muutettuna noin 28 000 €.

Vapautuva työaika tultaisiin suuntaamaan välittömään asiakastyöaikaan, kuntouttavaan hoitotyöhön sekä sairaspöissaolojen paikkaamiseen.

Kemijärvellä kotihoidon asiakasmäärä tulee kasvamaan lähivuosina ja toisaalta koulutetusta hoitohenkilökunnasta on pulaa. Näin ollen joudumme miettimään uusia toimintamalleja, jotta selviämme tästä haasteesta ja teknologian hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan tulee olemaan välttämätöntä. Yksi keino vapauttaa kotihoidon resursseja varsinaiseen hoitotyöhön on mm. lääkkeiden koneellinen annosjakelu.

(Päivi Piisilä, hoiva- ja hoitotyönjohtaja, 040 480 60939)

Päätösehdotus (palvelualuejohtaja): Hyvinvointilautakunta päättää hyväksyä koneellisen annosjakelun käyttöönoton Ikäihmisten palveluissa kotihoidon asiakkaille.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi: Hoiva- ja hoitotyönjohtaja